

Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου

1. ΕΠΙΛΟΓΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ		
Γενικοί έλεγχοι		
<ul style="list-style-type: none"> Ενδεχόμενη επανεξέταση από δευτερεύουσα επιτροπή μεμονωμένων αποφάσεων ή δείγματος των αποφάσεων που ελήφθησαν από την επιτροπή αξιολόγησης Κατάλληλα μαθήματα κατάρτισης σε θέματα δεοντολογίας και ακεραιότητας, τα οποία καλύπτουν μεμονωμένες αρμοδιότητες, κατά περίπτωση Χρήση εργαλείων εξόρυξης δεδομένων, όπως το ARACHNE Τακτικοί ανεξάρτητοι έλεγχοι (π.χ. μέσω εσωτερικού ελέγχου ή από την αρχή ελέγχου) Ενδεχόμενη θέσπιση μηχανισμού για την καταγγελία εικαζόμενης δόλιας συμπεριφοράς 		
Ειδικός κίνδυνος απάτης	Περιγραφή ελέγχου	Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου
Σύγκρουση συμφερόντων εντός του συμβουλίου αξιολόγησης	Επιλογή των υποψηφίων <ul style="list-style-type: none"> Όλες οι προσκλήσεις υποβολής αιτήσεων δημοσιοποιούνται Όλες οι αιτήσεις καταχωρίζονται Όλες οι αιτήσεις αξιολογούνται με βάση τα ισχύοντα κριτήρια Όλες οι αποφάσεις που λαμβάνονται σχετικά με την αποδοχή/απόρριψη των αιτήσεων κοινοποιούνται στους υποψηφίους 	<ul style="list-style-type: none"> Το συμβούλιο αξιολόγησης αποτελείται από αρκετά υψηλόβαθμα διοικητικά στελέχη, τα οποία μπορούν να εναλλάσσονται με έναν βαθμό τυχειότητας κατά την επιλογή τους για συμμετοχή σε κάθε συμβούλιο αξιολόγησης Πολιτική για τη σύγκρουση συμφερόντων, που περιλαμβάνει ετήσια δήλωση και μητρώο
Ψευδείς δηλώσεις υποψηφίων		<ul style="list-style-type: none"> Διασταύρωση των δικαιολογητικών εγγράφων με ανεξάρτητες πηγές αποδεικτικών στοιχείων Χρήση προηγούμενων γνώσεων σχετικά με τον δικαιούχο με σκοπό τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με την εγκυρότητα των δηλώσεων και των πληροφοριών που υποβάλλονται
Διπλή χρηματοδότηση		<ul style="list-style-type: none"> Διασταύρωση των στοιχείων με τις εθνικές αρχές που χορηγούν άλλα κονδύλια της ΕΕ, καθώς και με άλλα σχετικά κράτη μέλη, στις περιπτώσεις όπου αυτό είναι εφικτό, και όποτε ο κίνδυνος αυτός αξιολογείται ως σημαντικός και πιθανός να συμβεί
	Διαδρομές ελέγχου <ul style="list-style-type: none"> Πρέπει να εφαρμόζονται διαδικασίες με τις οποίες να διασφαλίζεται ότι τηρούνται όλα τα έγγραφα που απαιτούνται για την εξασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου 	
	Λογιστικά συστήματα, συστήματα παρακολούθησης και υποβολής οικονομικών εκθέσεων <ul style="list-style-type: none"> Υπάρχει μηχανογραφημένο σύστημα ικανό να παρέχει αξιόπιστες και συναφείς πληροφορίες και λειτουργεί αποτελεσματικά 	

Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου

2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ		
Γενικοί έλεγχοι		
<ul style="list-style-type: none"> Απαίτηση από τους δικαιούχους να διαθέτουν πολιτικές για τη σύγκρουση συμφερόντων, που περιλαμβάνουν ετήσια δήλωση και μητρώο Παροχή κατάρτισης στους δικαιούχους σχετικά με τον εντοπισμό δόλιας συμπεριφοράς Χρήση εργαλείων εξόρυξης δεδομένων, όπως το ARACHNE Ενδεχόμενη θέσπιση μηχανισμού για την καταγγελία εικαζόμενης δόλιας συμπεριφοράς Αποτελεσματικές διαχειριστικές επαληθεύσεις Συμμόρφωση με τις εθνικές απαιτήσεις για ανεξάρτητο έλεγχο των δαπανών των έργων από τους δικαιούχους 		
Ειδικός κίνδυνος απάτης	Περιγραφή ελέγχου	Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου
Διαχωρισμός αγορών	Καθοδήγηση προς τους δικαιούχους <ul style="list-style-type: none"> Αποτελεσματική γνωστοποίηση στους δικαιούχους των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών τους, ιδίως των εθνικών κανόνων επιλεξιμότητας που ισχύουν βάσει του προγράμματος, των ισχυόντων κοινοτικών κανόνων επιλεξιμότητας, των ειδικών όρων που αφορούν τα προς παράδοση προϊόντα και υπηρεσίες δυνάμει της πράξης, του σχεδίου χρηματοδότησης, του χρονικού ορίου εκτέλεσης, των απαιτήσεων που αφορούν το χωριστό λογιστικό σύστημα ή την επαρκή λογιστική κωδικοποίηση, των πληροφοριών που πρέπει να φυλάσσονται και να γνωστοποιούνται Ύπαρξη σαφών και αδιαμφισβήτητων εθνικών κανόνων επιλεξιμότητας που έχουν καθοριστεί για το πρόγραμμα Ύπαρξη στρατηγικής που διασφαλίζει την πρόσβαση των δικαιούχων στις απαραίτητες πληροφορίες καθώς και το ότι 	<ul style="list-style-type: none"> Κατά περίπτωση, επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή καταλόγου προτεινόμενων συμβάσεων πριν από την υλοποίηση των προγραμμάτων, σε περίπτωση συμβάσεων με τιμές ελάχιστα κάτω από τις οριακές τιμές
Αδικαιολόγητες απευθείας αναθέσεις με σκοπό την αποφυγή διαδικασίας υποβολής προσφορών		<ul style="list-style-type: none"> Εξέταση από τη διαχειριστική αρχή δείγματος απευθείας αναθέσεων των δικαιούχων Εκ των προτέρων έγκριση από τη διαχειριστική αρχή όλων των απευθείας αναθέσεων
Απουσία διαδικασίας υποβολής προσφορών για τους ευνοούμενους προμηθευτές		<ul style="list-style-type: none"> Εξέταση από τη διαχειριστική αρχή δείγματος συμβάσεων σημαντικού μεγέθους πριν από την πληρωμή τυχόν τιμολογίων για την εξεύρεση αποδεικτικών στοιχείων διαδικασίας υποβολής προσφορών
Παράταση υφιστάμενων συμβάσεων για την αποφυγή εκ νέου διαδικασίας υποβολής προσφορών		<ul style="list-style-type: none"> Εκ των προτέρων έγκριση από τη διαχειριστική αρχή τροποποιήσεων συμβάσεων με τις οποίες παρατείνεται μια αρχική συμφωνία πάνω από ένα προκαθορισμένο σημαντικό όριο
Νόθευση των προδιαγραφών για την προώθηση ορισμένων προσφερόντων		<ul style="list-style-type: none"> Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή να διαθέτουν οι δικαιούχοι δευτερεύοντα μηχανισμό, διαφορετικό π.χ. από το τμήμα δημόσιων συμβάσεων, ο οποίος να επαληθεύει ότι οι προδιαγραφές για την υποβολή προσφοράς δεν είναι υπερβολικά περιοριστικές. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων

Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου

	καθοδήγησης	
Διαρροή στοιχείων των προσφορών	<p>Διαχειριστικές επαληθεύσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη γραπτών διαδικασιών και ολοκληρωμένων καταλόγων στοιχείων ελέγχου για τις διαχειριστικές επαληθεύσεις • Ολοκλήρωση των διαχειριστικών επαληθεύσεων πριν από την πιστοποίηση • Υποχρεωτική διενέργεια διοικητικής επαλήθευσης όλων των αιτήσεων επιστροφής δαπανών, συμπεριλαμβανομένης επανεξέτασης της απαίτησης και των δικαιολογητικών εγγράφων 	<ul style="list-style-type: none"> • Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή να διαθέτουν οι δικαιούχοι δευτερεύοντα μηχανισμό ο οποίος να εξετάζει δείγμα επιλεχθεισών προσφορών σε σχέση με τους όρους του διαγωνισμού για τον εντοπισμό τυχόν ενδείξεων ύπαρξης προηγούμενης γνώσης στοιχείων των προσφορών. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων • Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή υψηλού επιπέδου διαφάνειας κατά την ανάθεση των συμβάσεων, όπως π.χ. δημοσίευση όλων των συμβατικών πληροφοριών που δεν είναι εμπιστευτικού χαρακτήρα. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων • Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή δείγματος επιλεχθεισών προσφορών σε σχέση με τους όρους του διαγωνισμού για τον εντοπισμό τυχόν ενδείξεων ύπαρξης προηγούμενης γνώσης στοιχείων των προσφορών
Απόκρυψη τυχόν σύγκρουσης συμφερόντων	<ul style="list-style-type: none"> • Διενέργεια των επιτόπιων επαληθεύσεων όταν το έργο είναι σε πλήρη εξέλιξη 	<ul style="list-style-type: none"> • Πολιτική για τη σύγκρουση συμφερόντων, που περιλαμβάνει ετήσια δήλωση και μητρώο
Δωροδοκίες και μίζες	<ul style="list-style-type: none"> • Τήρηση αποδεικτικών στοιχείων για τις εργασίες που εκτελούνται και τα αποτελέσματα που λαμβάνονται, και δέουσα συνέχεια στα ευρήματα • Δειγματοληψία βασιζόμενη σε επαρκή αξιολόγηση του κινδύνου • Ύπαρξη διαδικασιών προκειμένου να διασφαλίζεται ότι η αρχή πιστοποίησης λαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες <p>Διαδρομές ελέγχου</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η διαχειριστική αρχή πρέπει να τηρεί λογιστικές εγγραφές για τις πράξεις, οι οποίες να παρέχουν αναλυτικές πληροφορίες για τις δαπάνες που έχουν όντως πραγματοποιηθεί σε κάθε συγχρηματοδοτούμενη πράξη ανά δικαιούχο 	<ul style="list-style-type: none"> • Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή να ασκούν οι δικαιούχοι ισχυρό έλεγχο επί των διαδικασιών υποβολής προσφορών, π.χ. όσον αφορά την τήρηση των προθεσμιών υποβολής προσφορών. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων • Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή για επανεξέταση όλων των αναθέσεων συμβάσεων μέσω δευτερεύοντος μηχανισμού για τον εντοπισμό ενδείξεων όπως π.χ. ότι η επιλεγείσα προσφορά είναι πολύ κοντά στην επόμενη χαμηλότερη προσφορά· ότι έχουν επιλεγεί καθυστερημένες προσφορές· και/ή αποδεικτικά στοιχεία σύμφωνα με τα οποία ο προσφέρων που επιλέχθηκε είχε ιδιωτική επικοινωνία με το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για τις συμβάσεις. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων • Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή δείγματος επιλεχθεισών προσφορών για τον εντοπισμό ενδείξεων, όπως π.χ. ότι η επιλεγείσα προσφορά είναι πολύ κοντά στην επόμενη χαμηλότερη προσφορά· ότι έχουν επιλεγεί καθυστερημένες προσφορές· και/ή αποδεικτικά στοιχεία σύμφωνα με τα οποία ο προσφέρων που επιλέχθηκε είχε ιδιωτική επικοινωνία με το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για τις

Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου

Υποβολή προσφορών με αθέμιτη σύμπραξη	<ul style="list-style-type: none"> Οι τεχνικές προδιαγραφές και το χρηματοδοτικό σχέδιο της πράξης, οι εκθέσεις προόδου και παρακολούθησης, τα έγγραφα που αφορούν τις διαδικασίες υποβολής αίτησης, αξιολόγησης, επιλογής, έγκρισης της επιχορήγησης και της υποβολής προσφορών και σύναψης των συμβάσεων καθώς και οι εκθέσεις σχετικά με τους ελέγχους των προϊόντων και των υπηρεσιών που συγχρηματοδοτούνται πρέπει επίσης να τηρούνται στο κατάλληλο επίπεδο διαχείρισης 	<p>συμβάσεις, ή για οποιεσδήποτε ενδείξεις παράνομης συμπεριφοράς</p> <ul style="list-style-type: none"> Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή να εφαρμόζουν οι δικαιούχοι ελέγχους για τον εντοπισμό σταθερά υψηλών προσφορών ή προσφορών με ασυνήθιστα στοιχεία (όπως αξιολογητές προσφορών που έχουν γνώση της αγοράς) και ασυνήθιστες σχέσεις μεταξύ τρίτων μερών (π.χ. εκ περιτροπής ανάθεση συμβάσεων). Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή να ορίζουν οι δικαιούχοι συγκριτικά όρια τιμών για τυποποιημένα αγαθά και υπηρεσίες. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων
Παραποίηση των προσφορών	<ul style="list-style-type: none"> Η διαχειριστική αρχή πρέπει να επαληθεύει κατά πόσον οι δικαιούχοι διατηρούν είτε χωριστό λογιστικό σύστημα είτε χωριστή λογιστική κωδικοποίηση για όλες τις συναλλαγές Πρέπει να εφαρμόζονται διαδικασίες με τις οποίες να διασφαλίζεται ότι τηρούνται όλα τα έγγραφα που απαιτούνται για την εξασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου 	<ul style="list-style-type: none"> Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή προς τους δικαιούχους να περιλαμβάνει η διαδικασία υποβολής προσφορών διαφανή διαδικασία ανοίγματος των προσφορών και κατάλληλα μέτρα ασφαλείας για προσφορές που δεν έχουν ανοιχθεί ακόμα. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων
Ελλιπής κοστολόγηση	<p>Λογιστικά συστήματα, συστήματα παρακολούθησης και υποβολής οικονομικών εκθέσεων</p> <p>Υπάρχει μηχανογραφημένο σύστημα ικανό να παρέχει αξιόπιστες και συναφείς πληροφορίες και λειτουργεί αποτελεσματικά</p>	<ul style="list-style-type: none"> Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή να διαθέτουν οι δικαιούχοι ελέγχους για την επιβεβαίωση των τιμών που δηλώνουν τα τρίτα μέρη με βάση άλλες τιμές ανεξάρτητων πηγών. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή για χρήση σταθερού κόστους μονάδας από τους δικαιούχους για τις τακτικές προμήθειες
Πάροχοι ανύπαρκτων υπηρεσιών		<ul style="list-style-type: none"> Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή να διενεργεί ο δικαιούχος ελέγχους ιστορικού όλων των τρίτων μερών. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει γενικούς ελέγχους ιστοτόπων, της τοποθεσίας και των στοιχείων επικοινωνίας των εταιρειών κ.λπ. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων
Διπλή δήλωση δαπανών από έναν μόνο ανάδοχο		<ul style="list-style-type: none"> Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή να επανεξετάζουν οι δικαιούχοι εκθέσεις δραστηριοτήτων και αποτελέσματα των συμβάσεων για αποδεικτικά στοιχεία των δαπανών (π.χ. ονόματα μελών του προσωπικού) και να τους επιτρέπεται βάσει της σύμβασης να ζητούν επιπλέον υποστηρικτικά αποδεικτικά στοιχεία (π.χ. συστήματα καταγραφής χρόνου). Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα

Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετρίασμό του κινδύνου

		δικαιούχων
Αντικατάσταση προϊόντων		<ul style="list-style-type: none"> Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή να εξετάζουν οι δικαιούχοι τα προϊόντα / τις υπηρεσίες που αποκτήθηκαν σε σχέση με τις συμβατικές προδιαγραφές, χρησιμοποιώντας τους αντίστοιχους εμπειρογνώμονες. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή δείγματος εκθέσεων δραστηριοτήτων και συγκεκριμένων προϊόντων / υπηρεσιών που αποκτήθηκαν σε σχέση με τις συμβατικές προδιαγραφές
Απουσία προϊόντων ή μη εκτέλεση εργασιών σύμφωνα με τη συμφωνία επιχορήγησης		<ul style="list-style-type: none"> Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή να ζητούν οι δικαιούχοι πιστοποιητικά εργασιών ή άλλες μορφές βεβαιώσεων, που χορηγούνται από ανεξάρτητο τρίτο μέρος μετά την ολοκλήρωση της σύμβασης. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή δείγματος των πιστοποιητικών εργασιών ή άλλων μορφών βεβαιώσεων
Ψευδή, διογκωμένα ή διπλά τιμολόγια		<ul style="list-style-type: none"> Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή να επανεξετάζουν οι δικαιούχοι τα τιμολόγια που υποβάλλονται για περιπτώσεις διπλής υποβολής (δηλαδή πολλαπλά τιμολόγια με το ίδιο ποσό, ίδιο αριθμό τιμολογίου κ.λπ.) ή παραποίησης. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων Απαίτηση από τη διαχειριστική αρχή να συγκρίνουν οι δικαιούχοι την τελική τιμή των προϊόντων / υπηρεσιών με τον προϋπολογισμό και με τις εν γένει αποδεκτές τιμές σε παρόμοιες συμβάσεις. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή δείγματος των αποτελεσμάτων του έργου σε σχέση με τις δαπάνες, για να διαπιστωθεί τυχόν περίπτωση μη ολοκλήρωσης των εργασιών και κατά πόσον πραγματοποιήθηκαν οι απαραίτητες δαπάνες.

Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου

2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ		
Γενικοί έλεγχοι		
<ul style="list-style-type: none"> Ενδεχόμενη θέσπιση μηχανισμού για την καταγγελία εικαζόμενης δόλιας συμπεριφοράς Χρήση εργαλείων εξόρυξης δεδομένων, όπως το ARACHNE Αποτελεσματικές διαχειριστικές επαληθεύσεις Συμμόρφωση με τις εθνικές απαιτήσεις για ανεξάρτητο έλεγχο των δαπανών των έργων από τους δικαιούχους 		
Ειδικός κίνδυνος απάτης	Περιγραφή ελέγχου	Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου (ή ειδικοί έλεγχοι που πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις διαχειριστικές επαληθεύσεις)
Δαπάνες που ζητήθηκαν για εργατικό δυναμικό που δεν διαθέτει τα απαραίτητα επαγγελματικά προσόντα	Καθοδήγηση προς τους δικαιούχους <ul style="list-style-type: none"> Αποτελεσματική γνωστοποίηση στους δικαιούχους των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών τους, ιδίως των εθνικών κανόνων επιλεξιμότητας που ισχύουν βάσει του προγράμματος, των ισχυόντων κοινοτικών κανόνων επιλεξιμότητας, των ειδικών όρων που αφορούν τα προς παράδοση προϊόντα και υπηρεσίες δυνάμει της πράξης, του σχεδίου χρηματοδότησης, του χρονικού ορίου εκτέλεσης, των απαιτήσεων που αφορούν το χωριστό λογιστικό σύστημα ή την επαρκή λογιστική κωδικοποίηση, των πληροφοριών που πρέπει να φυλάσσονται και να γνωστοποιούνται Ύπαρξη σαφών και αδιαμφισβήτητων εθνικών κανόνων επιλεξιμότητας που έχουν καθοριστεί για το πρόγραμμα Ύπαρξη στρατηγικής που διασφαλίζει την πρόσβαση των δικαιούχων στις απαραίτητες πληροφορίες και στο κατάλληλο επίπεδο καθοδήγησης 	<ul style="list-style-type: none"> Επανεξέταση της τελικής έκθεσης δραστηριοτήτων και των οικονομικών εκθέσεων για τυχόν ασυμφωνία μεταξύ του προβλεπόμενου και του πραγματικού προσωπικού Αίτημα για πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία (π.χ. πιστοποιητικά επαγγελματικών προσόντων) για την επιβεβαίωση της καταλληλότητας τυχόν σημαντικών αναπληρωτών Εκ των προτέρων έγκριση για σημαντικές αλλαγές σε βασικά μέλη του προσωπικού Απαίτηση από τους δικαιούχους να ελέγχουν τρίτους-βασικά μέλη του προσωπικού που συμμετέχουν στην εκτέλεση σύμβασης σε σύγκριση με εκείνους που προτάθηκαν στις προσφορές, καθώς και να ζητούν αποδεικτικά στοιχεία που επιβεβαιώνουν την καταλληλότητα σημαντικών αναπληρωτών. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων Απαίτηση από τους δικαιούχους να παρέχουν εκ των προτέρων εξουσιοδότηση σε τρίτους για σημαντικές αλλαγές του προσωπικού. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων
Ψευδές κόστος εργασίας		<ul style="list-style-type: none"> Επαλήθευση των αποδεικτικών στοιχείων από τους δικαιούχους για την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο ενός έργου, π.χ. κατάλογοι παρουσιών, συστήματα καταγραφής χρόνου Επανεξέταση της τελικής έκθεσης δραστηριοτήτων και των οικονομικών εκθέσεων που λαμβάνουν οι δικαιούχοι για τυχόν

Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου

	<ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη γραπτών διαδικασιών και ολοκληρωμένων καταλόγων στοιχείων ελέγχου για τις διαχειριστικές επαληθεύσεις • Ολοκλήρωση των διαχειριστικών επαληθεύσεων πριν από την πιστοποίηση • Υποχρεωτική διενέργεια διοικητικής επαλήθευσης όλων των αιτήσεων επιστροφής δαπανών, συμπεριλαμβανομένης επανεξέτασης της απαίτησης και των δικαιολογητικών εγγράφων 	<p>ασυμφωνία μεταξύ των προβλεπόμενων και των πραγματικών δραστηριοτήτων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Απαίτηση από τους δικαιούχους να επαληθεύουν τα στοιχεία που παρέχονται από τρίτους όσον αφορά την ολοκλήρωση δραστηριοτήτων, π.χ. κατάλογοι παρουσιών, συστήματα καταγραφής χρόνου. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων • Απαίτηση από τους δικαιούχους να προβαίνουν σε επανεξέταση της τελικής έκθεσης δραστηριοτήτων και των οικονομικών εκθέσεων για τυχόν ασυμφωνία μεταξύ των προβλεπόμενων και των πραγματικών δραστηριοτήτων. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων
Μη αποζημιωθείσες υπερωρίες που δηλώθηκαν ως πραγματικό κόστος	<ul style="list-style-type: none"> • Διενέργεια επιτόπιων επαληθεύσεων όταν το έργο είναι σε πλήρη εξέλιξη • Τήρηση αποδεικτικών στοιχείων για τις εργασίες που εκτελούνται και τα αποτελέσματα που λαμβάνονται, και δέουσα συνέχεια στα ευρήματα • Δειγματοληψία βασισμένη σε επαρκή αξιολόγηση του κινδύνου • Ύπαρξη διαδικασιών προκειμένου να διασφαλίζεται ότι η αρχή πιστοποίησης λαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες <p>Διαδρομές ελέγχου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Επανεξέταση των τελικών οικονομικών εκθέσεων και των εκθέσεων δραστηριοτήτων για ενδείξεις ότι το ποσό που ζητείται αφορά υπερωρίες (υπερβολικός αριθμός ωρών εργασίας για το προσωπικό που απασχολείται στο πλαίσιο του έργου, μικρότερος αριθμός προσωπικού από τον προβλεπόμενο αλλά υλοποίηση όλων των δραστηριοτήτων) • Απαίτηση από τους δικαιούχους να επανεξετάζουν τα τιμολόγια που λαμβάνουν από προμηθευτές σε σύγκριση με δικαιολογητικά έγγραφα για ενδείξεις ότι το ποσό που ζητείται αφορά υπερωρίες (υπερβολικός αριθμός ωρών εργασίας για το προσωπικό που απασχολείται στο πλαίσιο του έργου, μικρότερος αριθμός προσωπικού από τον προβλεπόμενο). Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων
Εσφαλμένα δηλωθέντα ωρομίσθια	<ul style="list-style-type: none"> • Η διαχειριστική αρχή πρέπει να τηρεί λογιστικές εγγραφές για τις πράξεις, οι οποίες να παρέχουν αναλυτικές πληροφορίες για τις δαπάνες που έχουν όντως πραγματοποιηθεί σε κάθε συγχρηματοδοτούμενη πράξη ανά δικαιούχο • Οι τεχνικές προδιαγραφές και το χρηματοδοτικό σχέδιο της πράξης, οι εκθέσεις προόδου και παρακολούθησης, τα έγγραφα που αφορούν τις διαδικασίες υποβολής αίτησης, αξιολόγησης, επιλογής, 	<ul style="list-style-type: none"> • Επανεξέταση των τελικών οικονομικών εκθέσεων έναντι των αποδεικτικών στοιχείων των πραγματικών μισθολογικών δαπανών που πραγματοποιήθηκαν (π.χ. συμβάσεις, δελτία μισθοδοσίας) και του χρόνου που δαπανήθηκε σε δραστηριότητες σχετικές με το έργο (π.χ. συστήματα καταγραφής χρόνου, κατάλογοι παρουσιών) • Για το κόστος εργασίας τρίτων μερών, η διαχειριστική αρχή απαιτεί από τους δικαιούχους να εξετάζουν τα τιμολόγια των μισθολογικών δαπανών και να τα συγκρίνουν με τα αποδεικτικά στοιχεία των μισθολογικών δαπανών που πραγματοποιήθηκαν (π.χ. συμβάσεις, δελτία μισθοδοσίας) και του χρόνου που δαπανήθηκε σε δραστηριότητες σχετικές με το έργο (π.χ. συστήματα καταγραφής χρόνου, κατάλογοι παρουσιών). Όλα τα αποδεικτικά στοιχεία

Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου

	έγκρισης της επιχορήγησης και της υποβολής προσφορών και σύναψης των συμβάσεων καθώς και οι εκθέσεις σχετικά με τους ελέγχους των προϊόντων και των υπηρεσιών που συγχρηματοδοτούνται πρέπει επίσης να τηρούνται στο κατάλληλο επίπεδο διαχείρισης	ελέγχονται με τη δέουσα προσοχή. Η διαχειριστική αρχή εξετάζει τη λειτουργία αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων
Εσφαλμένος καταμερισμός του κόστους εργασίας μεταξύ έργων		<ul style="list-style-type: none"> Επανεξέταση των αποδεικτικών στοιχείων από τους δικαιούχους για την επαλήθευση με ανεξάρτητο τρόπο του καταμερισμού του κόστους προσωπικού για τις εργασίες στο πλαίσιο του έργου, π.χ. κατάλογος παρουσιών, συστήματα καταγραφής χρόνου, στοιχεία από τα λογιστικά βιβλία
Ανακριβείς περιγραφές των δραστηριοτήτων που ολοκληρώθηκαν από το προσωπικό	<ul style="list-style-type: none"> Η διαχειριστική αρχή πρέπει να επαληθεύει κατά πόσον οι δικαιούχοι διατηρούν είτε χωριστό λογιστικό σύστημα είτε χωριστή λογιστική κωδικοποίηση για όλες τις συναλλαγές Πρέπει να εφαρμόζονται διαδικασίες με τις οποίες να διασφαλίζεται ότι τηρούνται όλα τα έγγραφα που απαιτούνται για την εξασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου <p>Λογιστικά συστήματα, συστήματα παρακολούθησης και υποβολής οικονομικών εκθέσεων</p> <p>Υπάρχει μηχανογραφημένο σύστημα ικανό να παρέχει αξιόπιστες και συναφείς πληροφορίες και λειτουργεί αποτελεσματικά</p>	<ul style="list-style-type: none"> Επανεξέταση των αποδεικτικών στοιχείων από τους δικαιούχους για την επαλήθευση με ανεξάρτητο τρόπο της ολοκλήρωσης των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο ενός έργου, π.χ. κατάλογος παρουσιών, συστήματα καταγραφής χρόνου Επανεξέταση της τελικής έκθεσης δραστηριοτήτων και των οικονομικών εκθέσεων για ασυμφωνία μεταξύ των προβλεπόμενων και των πραγματικών δραστηριοτήτων Απαίτηση από τους δικαιούχους να επανεξετάζουν τα στοιχεία που παρέχονται από τρίτους για την ανεξάρτητη επιβεβαίωση της ολοκλήρωσης δραστηριοτήτων, π.χ. κατάλογοι παρουσιών, συστήματα καταγραφής χρόνου. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων Απαίτηση από τους δικαιούχους να προβαίνουν σε επανεξέταση της τελικής έκθεσης δραστηριοτήτων και των οικονομικών εκθέσεων για τυχόν ασυμφωνία μεταξύ των προβλεπόμενων και των πραγματικών δραστηριοτήτων. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων
Δήλωση δαπανών προσωπικού για προσωπικό που δεν υπάρχει		<ul style="list-style-type: none"> Επανεξέταση των αποδεικτικών στοιχείων από τους δικαιούχους για την επαλήθευση με ανεξάρτητο τρόπο της ύπαρξης μελών του προσωπικού, π.χ. συμβάσεις, στοιχεία κοινωνικής ασφάλισης Απαίτηση από τους δικαιούχους να προβαίνουν σε επανεξέταση αποδεικτικών στοιχείων από τρίτους για την επαλήθευση με ανεξάρτητο τρόπο της ύπαρξης μελών προσωπικού, π.χ. συμβάσεις, στοιχεία κοινωνικής ασφάλισης. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων
Δήλωση δαπανών προσωπικού για εργασίες που εκτελέστηκαν εκτός της περιόδου υλοποίησης		<ul style="list-style-type: none"> Επανεξέταση από τους δικαιούχους αποδεικτικών στοιχείων που επαληθεύουν με ανεξάρτητο τρόπο ότι οι δαπάνες πραγματοποιήθηκαν εντός των προθεσμιών του έργου, π.χ. πρωτότυπα τιμολόγια, καταστάσεις τραπεζικών λογαριασμών Απαίτηση επανεξέτασης από τους δικαιούχους αποδεικτικών στοιχείων προερχόμενων από τρίτους που επαληθεύουν με

Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου

		ανεξάρτητο τρόπο ότι οι δαπάνες πραγματοποιήθηκαν εντός των προθεσμιών του έργου, π.χ. αυθεντικά τιμολόγια, καταστάσεις τραπεζικών λογαριασμών. Επανεξέταση από τη διαχειριστική αρχή της λειτουργίας αυτού του ελέγχου σε δείγμα δικαιούχων
--	--	--

Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου

3. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΜΕΣ		
Γενικοί έλεγχοι		
<ul style="list-style-type: none"> • Πολιτική για τη σύγκρουση συμφερόντων, που περιλαμβάνει ετήσια δήλωση και μητρώο • Αποτελεσματικές διαχειριστικές επαληθεύσεις • Ενδεχόμενη θέσπιση μηχανισμού για την καταγγελία εικαζόμενης δόλιας συμπεριφοράς • Τακτικά κατάλληλα μαθήματα κατάρτισης σε θέματα δεοντολογίας και ακεραιότητας, τα οποία καλύπτουν μεμονωμένες αρμοδιότητες 		
Ειδικός κίνδυνος απάτης	Περιγραφή ελέγχου	Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου
Ελλιπής/ανεπαρκής διαδικασία διαχειριστικής επαλήθευσης που δεν παρέχει επαρκή εξασφάλιση έναντι της απάτης	Κατανομή των ρόλων στη διαχειριστική αρχή και την αρχή πιστοποίησης <ul style="list-style-type: none"> • Σαφής προσδιορισμός και κατανομή των αρμοδιοτήτων 	<ul style="list-style-type: none"> • Λεπτομερής δευτερεύων έλεγχος από τη διαχειριστική αρχή δείγματος διαχειριστικών επαληθεύσεων, με τον οποίο διασφαλίζεται ότι αυτές πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες και τα συναφή πρότυπα
Ελλιπής/ανεπαρκής διαδικασία πιστοποίησης που δεν παρέχει επαρκή εξασφάλιση έναντι της απάτης	Διαχειριστικές επαληθεύσεις <ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη γραπτών διαδικασιών και ολοκληρωμένων καταλόγων στοιχείων ελέγχου για τις διαχειριστικές επαληθεύσεις • Ολοκλήρωση των διαχειριστικών επαληθεύσεων πριν από την πιστοποίηση • Υποχρεωτική διενέργεια διοικητικής επαλήθευσης όλων των αιτήσεων επιστροφής δαπανών, συμπεριλαμβανομένης επανεξέτασης της απαίτησης και των δικαιολογητικών εγγράφων • Διενέργεια των επιτόπιων επαληθεύσεων όταν το έργο είναι σε πλήρη εξέλιξη 	<ul style="list-style-type: none"> • Το προσωπικό που διενεργεί τις πιστοποιήσεις δαπανών διαθέτει επαρκή επαγγελματικά προσόντα και κατάρτιση, έχοντας παρακολουθήσει επικαιροποιημένα προγράμματα ευαισθητοποίησης σε θέματα απάτης. Η διαχειριστική αρχή εξετάζει την καταλληλότητα αυτών των προγραμμάτων • Επανεξέταση από την αρχή ελέγχου των πιστοποιήσεων δαπανών που χορήγησε η αρχή πιστοποίησης, ούτως ώστε να διασφαλιστεί ότι έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες και τα συναφή πρότυπα
Οι συγκρούσεις συμφερόντων στο εσωτερικό της διαχειριστικής αρχής επηρεάζουν δυσανάλογα την έγκριση των πληρωμών	<ul style="list-style-type: none"> • Τήρηση αποδεικτικών στοιχείων για τις εργασίες που εκτελούνται και τα αποτελέσματα που λαμβάνονται, και δέουσα συνέχεια στα ευρήματα • Δειγματοληψία βασισμένη σε επαρκή αξιολόγηση του κινδύνου 	<ul style="list-style-type: none"> • Η διαδικασία πληρωμών αποτελείται από διάφορα χωριστά στάδια έγκρισης, όπου απαιτούνται αποδεικτικά στοιχεία για την εγκυρότητα των δαπανών (π.χ. ανεξάρτητες ελεγκτικές γνώμες) προτού να είναι δυνατή η χορήγηση έγκρισης
Οι συγκρούσεις συμφερόντων στο εσωτερικό	<ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη διαδικασιών προκειμένου να διασφαλίζεται ότι η 	<ul style="list-style-type: none"> • Η διαδικασία πιστοποίησης αποτελείται από διάφορα

Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου

3. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΜΕΣ		
της αρχής πιστοποίησης επηρεάζουν δυσανάλογα την πιστοποίηση	<p>αρχή πιστοποίησης λαμβάνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες</p> <p>Πιστοποιήσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πρέπει να τηρούνται επαρκείς λογιστικές εγγραφές σε ηλεκτρονική μορφή από την αρχή πιστοποίησης • Η διαδρομή ελέγχου στο εσωτερικό της αρχής πιστοποίησης πρέπει να καθιστά δυνατή τη συμφωνία των δαπανών που δηλώνονται στην Επιτροπή με τις καταστάσεις δαπανών που λαμβάνονται από τη διαχειριστική αρχή • Η αρχή πιστοποίησης έχει διευκρινίσει τις πληροφορίες που ζητεί σχετικά με τις διαδικασίες που εκτελούνται από τη διαχειριστική αρχή για την επαλήθευση των δαπανών και έχει θεσπίσει διαδικασίες με τις οποίες διασφαλίζεται η έγκαιρη λήψη τους • Η αρχή πιστοποίησης επανεξετάζει τις εκθέσεις που καταρτίζονται από τη διαχειριστική αρχή • Η αρχή πιστοποίησης επανεξετάζει τα αποτελέσματα όλων των ελέγχων • Η αρχή πιστοποίησης διασφαλίζει ότι τα αποτελέσματα των εν λόγω εξετάσεων λαμβάνονται δεόντως υπόψη • Η αρχή πιστοποίησης ελέγχει τη σύμπτωση και πραγματοποιεί αριθμητικό έλεγχο των αιτήσεων πληρωμής 	χωριστά στάδια έγκρισης πριν να είναι δυνατή η επιβεβαίωση της εγκυρότητας των δαπανών

Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου

4. ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΥΝΑΨΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (κατά περίπτωση μόνο)		
Γενικοί έλεγχοι		
<ul style="list-style-type: none"> Επανεξέταση της ανάθεσης συμβάσεων στο πλαίσιο υποβολής προσφορών μέσω δευτερεύοντος μηχανισμού εκτός της επιτροπής επιλογής (π.χ. υψηλόβαθμα στελέχη από το προσωπικό της διαχειριστικής αρχής) Τακτικοί ανεξάρτητοι λογιστικοί έλεγχοι Πολιτική για τη σύγκρουση συμφερόντων, που θα περιλαμβάνει ετήσια δήλωση και μητρώο Ενδεχόμενη θέσπιση μηχανισμού για την καταγγελία εικαζόμενης δόλιας συμπεριφοράς Τακτικά κατάλληλα μαθήματα κατάρτισης σε θέματα δεοντολογίας και ακεραιότητας, τα οποία καλύπτουν μεμονωμένες αρμοδιότητες και συνέπειες της μη συμμόρφωσης 		
Ειδικός κίνδυνος απάτης	Περιγραφή ελέγχου	Πρόσθετοι συνιστώμενοι έλεγχοι
Αδικαιολόγητες απευθείας αναθέσεις για την αποφυγή διαδικασίας υποβολής προσφορών ή για την επιλογή ευνοούμενων προμηθευτών	Διαδρομές ελέγχου <ul style="list-style-type: none"> Πρέπει να εφαρμόζονται διαδικασίες με τις οποίες να διασφαλίζεται ότι τηρούνται όλα τα έγγραφα που απαιτούνται για την εξασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου Λογιστικά συστήματα, συστήματα παρακολούθησης και υποβολής οικονομικών εκθέσεων <ul style="list-style-type: none"> Υπάρχει μηχανογραφημένο σύστημα ικανό να παρέχει αξιόπιστες και συναφείς πληροφορίες και λειτουργεί αποτελεσματικά 	<ul style="list-style-type: none"> Για όλες τις απευθείας αναθέσεις χορηγείται προηγούμενη έγκριση από δευτερεύοντα μηχανισμό, διαφορετικό από το τμήμα δημοσίων συμβάσεων (π.χ. υψηλόβαθμα στελέχη από το προσωπικό της διαχειριστικής αρχής)
Απουσία διαδικασίας υποβολής προσφορών για τους ευνοούμενους προμηθευτές		<ul style="list-style-type: none"> Ανεξάρτητη επανεξέταση συμβάσεων σημαντικού μεγέθους για αποδεικτικά στοιχεία διαδικασίας υποβολής προσφορών πριν από την πληρωμή τυχόν τιμολογίων
Παράταση των υφιστάμενων συμβάσεων για την αποφυγή εκ νέου διαδικασίας υποβολής προσφορών		<ul style="list-style-type: none"> Για όλες τις παρατάσεις των συμβάσεων χορηγείται προηγούμενη έγκριση από δευτερεύοντα μηχανισμό, διαφορετικό από το τμήμα δημοσίων συμβάσεων (π.χ. υψηλόβαθμα στελέχη από το προσωπικό της διαχειριστικής αρχής)
Νόθευση των προδιαγραφών για την προώθηση συγκεκριμένων προσφερόντων		<ul style="list-style-type: none"> Όλες οι προκηρύξεις συμβάσεων εξετάζονται από δευτερεύοντα μηχανισμό, διαφορετικό από το τμήμα δημοσίων συμβάσεων πριν από τη δημοσίευση (π.χ. υψηλόβαθμα στελέχη από το προσωπικό της διαχειριστικής αρχής), που επαληθεύει ότι οι προδιαγραφές για την υποβολή προσφορών δεν είναι υπερβολικά περιοριστικές
Διαρροή στοιχείων των προσφορών		<ul style="list-style-type: none"> Δευτερεύουσα επιτροπή επανεξετάζει δείγμα επιλεγθεισών προσφορών σε σχέση με τους όρους του διαγωνισμού για τον εντοπισμό τυχόν ενδείξεων ύπαρξης προηγούμενης γνώσης στοιχείων των προσφορών Υψηλό επίπεδο διαφάνειας κατά την ανάθεση συμβάσεων, όπως π.χ. δημοσίευση όλων των συμβατικών πληροφοριών που δεν είναι εμπιστευτικού χαρακτήρα

Συνιστώμενοι έλεγχοι για τον μετριασμό του κινδύνου

4. ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΥΝΑΨΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (κατά περίπτωση μόνο)		
Απόκρυψη σύγκρουσης συμφερόντων		<ul style="list-style-type: none"> • Πολιτική για τη σύγκρουση συμφερόντων, που περιλαμβάνει ετήσια δήλωση και μητρώο
Δωροδοκίες και μίζες		<ul style="list-style-type: none"> • Τήρηση των προθεσμιών υποβολής των προσφορών • Επανεξέταση δείγματος επιλεγθεισών προσφορών για τον εντοπισμό ενδείξεων όπως π.χ. ότι η επιλεγείσα προσφορά είναι πολύ κοντά στην επόμενη χαμηλότερη προσφορά· ότι έχουν επιλεγεί καθυστερημένες προσφορές· και/ή αποδεικτικά στοιχεία σύμφωνα με τα οποία ο προσφέρων που επιλέχθηκε είχε ιδιωτική επικοινωνία με το προσωπικό που είναι υπεύθυνο για τις συμβάσεις